

ZGODNJA

DANIČA.

Katolišk cerkven list.

List 23.

V četrtek 8. reznika 1854.

Tečaj VII.

Rusovsko-turška vojska in katoliška cerkev.

Oci politikarjev in za osodo katoliške cerkve skerbnih kristjanov so zdaj po pravici obrnjene na Jutrovo ob Černim morju, kjer staroverski Rusi od ene, in mohamedanski Turki v zvezi s katoliškimi Francozi in protestantskimi Angleži od druge strani vse žile k vojski napenjajo. Kteri teh dveh strank se le sme zmaga vošiti? De so neverni Turki neusmiljeni sovražniki kersanske vere, nam ni treba spricovati. In kakor Judje ne bojo nehali biti odertniki in pijavke kristjanov, dokler se svojega Talmuda derže, tako tudi Turki ne bojo jejnali kristjanov mučiti, stiskati in kakor zaničljive pse imeti, dokler jim je Koran versko-državni zakonik. Zato je vse besedovanje od napredovanja Judov in Turkov, od njih enake pravnosti s kristjani prazno bledenje, katero se ali iz sovraštva do kersanske vere ali iz nevednosti talmudovih in koranovih postav izvira. V litanijah vsih svetnikov, ki se v kelniški nadškofiji molijo, je prošnja: De perzadevanje Turkov in krivovercov zatareš in vničiš (ut conatus Turcarum et haereticorum reprimere et ad nihilum redigere digneris). Od Turkov se tedaj za kersansivo nič dobrija pričakovati ne more, ampak le hudo bati, kjer koli oni moč dobijo. Sedanjí sultan je bil sicer že pred več leti razglasil, de bojo kristjani od poprejsne stiske osvobodeni (razglas Gülhane), ali obljuba je ostala le na popirji; kristjani (raja) so ostali v grozovitni stiski kakor poprej, in bojo, dokler bo turški jarm na njih ležal. Ali jih ni té leta toliko iz Bosne na Avstriansko pobegnilo, de so si saj življenje oteli? Ali ni osoda katoliških Maronitov na Libanu veliko žalostniša, od kar so oni po pripomeči avstriansko-angleški v l. 1840 iz oblasti egipčanske spet pod terdi jarm Turkov prišli?

Ali se ne bere zdaj, de je Fuad Efendi, kteriga kakor nar bolj izobraženiga Turka povzdigujejo, iz Preveze, kamor je, od sultana poslan, peršel vstajo turskih kristjanov potlačiti, nekiga mahomedanskiga Albanca, ki je v celi okolici zavoljo ropov ino umorov preupit, poveljnika turške čete zoper kersanske vstajnike storil?

In per vsem tem je več francoskih škofov, tudi slavní lionski kardinal Bonald, v pastirskih listih svoje ovce opominvalo moliti za srečo vojske na Turškim zoper staroverske Ruse, in oni operajo to na videz res čudno ukazilo na dolgo stiskanje — preganjanje, katero katoliška cerkev na Rusovskim terpi.

V pojasnjenje te prigodbe podamo sledeće zgo-

dovinske iskre po spisu gosp. Schroedl-na v Fri-burskim cerkvenim slovarju.

Katoliška cerkev na Rusovskim.

A. Latinskiga reda.

V l. 1764 sta pruski kralj Friderik II. in mogocna rusovska cesarica Katarina II. se pogodila nad tem čuti, de bo v bližnjim Poljskim kraljestvu kakor dozdej vsak poslanec per zboru v Varšavi smel s svojim odnikanjem osnovane nove postave ovreci (liberum veto), in de po smerti poljskiga kralja nov kralj ne sme njegov nar stareji sin, ampak ta biti, kteriga bo zbor izvolil. To je bilo vzrok neprenehanih homatij in puntanja po Poljskim. Izvoljen je bil tako Stanislav Poniatovski po volji Katarine II. Ona, Friderik II. in druge protestantske vlade, ktere niso hotle v svojih državah katoličanov terpeti, so od tega kralja terjali dissidentam (protestantam in odcepljenim Grekam) vse pervoliti, kar jim je bilo od stiskaniga Kazimira V. v l. 1568 obljubljeno. Gneznjanski viši škof Lad. Lubienski je zboru dokazal nevarnost derzave in kat. cerkve, ako se bo dissidentam po volji storilo, ali pervak poljskih škofov je kmalo potlej umerl, njegovo mesto je zdaj posedel malo vredni grof Podoski, ker je rusovski poročník grof Repain tako zelel. Krog zhora v Varšavi je bilo 20.000 rusovskih bajonetov, nar serénisi in boljši poljski škofje Soltik, Zoluski in Krosinski so bili od Rusov v sredo Rusije odpeljani. V l. 1772, dalej 1793 in 1795 je bilo Poljsko razdeljeno, katero so Prusi, Avstrianeci in nar veci del Rusi v last vzeli.

Dozdej so bili franciskanarji in kapucinarji dušni pastirji katoličanov, ki so bili po Rusovskim — v Petrogradu, Moskvi, ob bregu baltiskiga in kaspiskiga morja naseljeni.

Ali zdaj, ko je toliko katoliških Poljakov pod rusovsko vlado prišlo, je razumna Katarina II. zanje v Mohilevu viši škofijo utemeljila, katero je papež Pij VI. 1783 poterdil. Tistikrat je živel Stanislav Siestrzencevič, pravi Judež Iskariot. Rojen od kalvinskih starsev poslušá vilnaškiga škofa Masalki-ta, in stopi v katoliško cerkev. Viditi, de v kat. cerkvi se dajo lahko visoke službe dobiti, se da mašnika posvetiti in je kmalo korar in mali škof v Vilni. On in imenovani Podoski sta vedno za Ruse govorila. Tega cloveka je hotla Katarina II. višiga škofa v Mohilevu imeti. Pij VI. se brani ga poterditi, ali ker njegov poročník Archetti vidi, koliko hudiga utegne kat. cerkev zadetí, ako željam Katarine ne bo vstreženo, ga papež poterdí l. 1784. Siestrzencevič je pervak (primas) vsih katoličanov na Rusovskim, in umerje l.

1826 star 95 let. Kdo bo pa izrekel škodo, katero je ta človek kat. cerkvi storil! Brez vere, brez vesti, poln napuha, lakomnosti in ostudne skoposti je dal vse tje, de je le tem strastim zadostil. On je silil katoličane gerškiga reda k latinskemu prestopiti samo, de bi tudi čez nje gospodaril; okoli 8000 ga je slušalo, ali se več jih je ravno zavoljo tega k odcepljenim Grekam odpadlo, kar je ravno Katarina II. želela. Do Rima je imel vedno merzenje, ravno tako tudi do menihov. V svoje svetovavce si je nabiral ljudi brez vere in vesti in slabiga zadržanja, zopern pa mu je bil vsak, ki je vnebo za sveto vero kazal. Pervoljenje, zakon raztergati, je on brez oblasti prodajal za denar. Nar zanikernisi duhovni so nar boljši službe od njega dobivali, nevredni menihi so smeli na njegove besede iz samostanov iti.

Malo pred smertjo je Katarina II. poljske škofije „Vilno, Luk, Kiev in Kamieniec“ odpravila, in dve novi postavila v krajih, kjer niso katoličani prebivali. Cesar Pavel I. je popravil stiske svoje matere do kat. cerkve: v pogodbi s papežem ji je dal škofije „Mohilev, Samogicio, Vilno, Luk, Kamieniec in Minsk“ (1798). Vlada dobriča Aleksandra I. bi bila kat. cerkvi velik pospeh dala, ako bi ne bile hude vojske do l. 1815 njej toliko nasprot: verh tega sta minister Tugenief (?) in omenjeni Mohilevski metropolit kat. cerkvi vedno zopervala. Vender so mogli Jezuiti, ki so že od l. 1772 v Poloku, Dünaburgu, Mohilevu, Mstislavu, Orsi in Vitepsku svoje staniša (collegia) in v Petrogradu clo od časa Pavla I. odgojilnico plemeniske mladosti imeli, l. 1815 in 1820 iz Rusovskiga se umakniti, ker so bili nekteri njih učencev od odcepljene k kat. cerkvi se spreobrnili. Dober Aleksander I. je umerl l. decembra 1825 za želčno merzlico, in njegov brat Nikolaj I. je od tistiga časa sem močan cesar vsih Rusov.

V l. 1828 je peršel ukaz, de se v samostan le s pervoljenjem ministra bogocastja stopiti sme: to pervoljenje se ni nikoli dalo. Po ukazu tega leta morajo ti, ki v duhovske semeniša (seminaria clericalia) stopijo, dokazati, de so plemeniske rodovine. Oni so mogli sole na derzavnih vseučiliših, kjer so odcepljenci, ali slabi katoličani učili, dokončati, koga družiga namest sebe v vojaški stan postaviti, od ministra pervoljenje imeti in še 600 frankov v prid odcepljene duhovsine placati. Ukaz l. 1829 je vse samostanske noviceate zaperl, drugi vsaki škofii število seminaristov odločil. Po zboru v Varsavi l. 1830 so bile vse zakonske reči deželnim sodnijam izročene. Huda vstaja Poljakov v l. 1830—31 je bila sicer nove stiske ustavela, ali po nje vničenju so one le še huji oživele. Ze v l. 1832 je bilo od 300 samostanov Mohilevske metropolije 202 odpravljenih, kateri so bili ali prodani ali odcepljenim dani: ta osoda je sosebno zadela samostane, kjer so bile Bozje pota ali sicer slavniga imena. — Več ukazov zapove, de otroci iz zakonov, kjer je oče ali mati rusovske vere, morajo v rusovski veri keršeni in izrejeni biti. Katoliškim duhovnam je zapovedano zmešane zakone zegnati; ali ojstro ojstro jim je prepovedano ženinam in nevestam kak svet v ti reči dati. — Zmešani zakoni imajo posebno podporo: kat. ženin ali nevesta, ki se z odcepljenim poroči, dobi doto; kat. žene, kterih možje so ali v merzlo Sibirio odpeljani ali v težke ječe verzeni, se smejo še per življenju perviga supruga možiti, ako je novi ženin odcepljen (sizmatiker.) — Ukaz l. 1836 pre-

pové latinskim duhovnam ljudi, ki so njim neznani, spovedati in obhajati; pozneje je kat. duhovnam ukazano, de razun svojih faranov ne smejo drugih spovedovati. Ljudje pa se imajo svoje duhovsine deržati, če ta tudi k odcepljenim odpade. Kat. duhovnam, ki k odcepljenim odpadejo, je perpušeno se oženiti, in perzanesene so jim poprejšne hudodelsta. — Ukaz l. 1839 obljubi katoličanam, ki so zavolj hudobij v ječe in rudniške jame obsojeni, prostost, ako k rusovski veri prestopijo. Kat. duhovni ne smejo svojih pridig pridigovati, ampak le take pridige brati ali pridigovati, ki so od vlade (censure) perpušene. — Janez Gutkovski, škof podlaške škofije v Janovci, se je kakor dober pastir takim ukazam ustavljal, zato je od l. 1839 preganjan in živi v Levovu na Avstrijskim. — Veliko faram so rusovski popi vsiljeni, zakaj zadosti je, de so nektere osebe iz njih se podpisale, de jim je prav, ako namesti katoliških odcepljene duhovne imajo. K tim perpomorejo misioni popov, obetanje vodke (žganja), revšina in nevednost ljudi. Dunajske cerkvene novice in po njih nemška Volkshalle od 23. m. tr. povejo, de je v slabih letih 1833 in 1834 v beli Rusii (t. j. v zahodnih krajih, ki so l. 1772 pod Rusijo peršle) 33.000 ljudi po sili, nekaj tudi z žganjem in s tepenjem k rusovski veri spreobrnjenih bilo. Poglavar je zato dobil 33.000 rubelnov. — Ako bi kdo odcepljen k kat. veri prestopil, zgubi premoženje, on in duhoven, kteri ga v katoliško cerkev vzame, morata iti v ledeno Sibirio. Veliko v derzavni zaklad vzetih posestev poljskih ustajnikov je podeljeno zvestim generalam v last, ali s tim perstavkam, de staroversko cerkev tam postavijo. Bogoslovske šole so iz Vilne v Petrograd prestavljene, kjer je veliko semeniša pred očmi vlade. V polotoku Krimu, ki je od l. 1780 pod rusovsko vlado, poprej je on imel svoje kane pod turško brambo, — so imeli Franciskanarji od leta 1665 samostan, mahomedanski Tartari so jih terpeli. Rusovska vlada je patram pod kaznijo odpeljanja v Sibirijo prepovedala kakiga nevernika učiti in v kat. cerkev vzeti. Nek nevreden menih tega samostana spise lažljivo tožbo čez svoje tovarse do vlade, perstavi, de katoličani in duhovni sami, kteri so bili pod vodstvom samostanskiga prednika, želijo od tod odpravljeni biti in poterdi to s podpisam imen 15 duhovnov. General Neidhard, takrat poglavar v Krimu, pošten Nемеc, je tožbo preiskal, najdel, de je kriva, podpisi izmisljeni — pošlje vse zapisnike do ministerstva in prosi, Franciskanarje per miru pustiti. Ali ministerstvo postavi tožnika (Judeža) za prednika, prepove patram duhovno pastirstvo, okrega generala, ki se je bil za nje potegnil, in mu ukaze jih proč spraviti. Patri prosijo, de bi saj čez zimo bili še v deželi; ali zastonj. Torej sklenejo le po sili proč iti. In zdaj so jih med jokanjem pričujočih katoličanov briči spred altarja iz cerkve potegnili, na vozove spravili, ktere so Kozaki spremili, in jih tako v hudi zimi čez ledene in snežene hribe na turško mejo spravili. „Tukaj, piše časti vredni prednik (v letopisih propagande od leta 1844) smo najdlj per nevernih Turkih uno milosereno sprejemo, ktero so nam keršanski Moskovitari odrekli“.

V l. 1801 je rusovska vlada posedla kavkasko deželo Georgijo, in tistikrat izrekla, de bo slehera per svojih praviceh, svoji veri in premoženju pušen brez overanja. V poglavitnim mestu Tiflis-u so imeli od l. 1661 katoličani cerkev,

kjer so laški Kapucinarji službo opravljali. Poprejšni georgianski kralji so varovali pešico katoličanov v svoji deželi, ravno tako tudi Rusi do leta 1845. Ali ukaz pomladi 1845 reče kat. misionarjem berž proč se podati. Opčrali so se oni sicer na svoje stare pravice, prosili v Rimu pomoči, tode Kozaki so jih vlekli v bližnjo luko črniga morja, od kodar jih je barka v tursko mesto Trapezunt prepeljala. Ravno tako se je godilo kapucinarjem v Gori in v Kutaisu. Samo v tem kraju in njih okolici je bilo 800 kat. Armencev. Kaj se je s temi katoličani, katerim so dušni pastirji pobrani, zgodilo, se lahko misli, ako se osode gerško-katoliške (zedinjene) cerkve na Rusovskim spomnimo. Tako protestant Wagner v svojim popisih.

Vsih katoličanov na Rusovskim je nekaj čez 6 milijonov; 4 milijone jih utegne biti v Poljskim kraljestvu in 2 v beli Rusii in sem in tje po Azii. V Polonii je 1 velika škofija v Varšavi, ktera je že dolgo prazna in 7 škofij, (Vladislav, Sejna, Lublin, Janov prazne, Plok, Sandomir in Krakov). — V beli Rusii 1 velika škofija v Mohilevu, in škofije v Somogicii, Vilni, Luku, Kamieniecu, Minsku, in od leta 1848 tudi v Kersonu blizo črniga morja. —

Staroverskih Rusov je brez veliko Razkolnikov 44 milijonov, kateri imajo 7 metropolitov, 28 nadškofov in 38 škofov. — x —

Slovesnost s. Janeza Nepomučana v Pragi.

Iz Berna 18. veliciga travna 1854.

Ravno pridem iz Prage, poglavitniga mesta Češke kronovine, in v zaupanju, de bo kratek popis tega, kar sim tam vidil in slisal, mojim ljubim rojakam vseč. Vam pošljem to pismo. — Mnogo sim že v prejšnih letih, ki sim se na Krajuskim duhovno pastirstvo obhajal, slisal od lepih slovesnost, ki se 16. veliciga travna vsako leto na zidanim mostu čez Moldavo v Pragi v čast svetiga Janeza Nepomuškiga obhajajo: veliko sim pričakoval, pa v resnici še več sim najdel. — Čas mi je pripustil vse na tanko pregledati. Ze tri dni pred godam svetiga Janeza, to je v saboto popoldan so jele procesije z banderi in z glasnim petjem in molitvami od vsih krajev v zlato Prago skupej vreti. Lepota in slovesnost navad katoliške cerkve se le ob takih perložnostih popolnoma zamore pregledati. Vse ulice, vse ceste, in vsi tergi veliciga mesta so se od pobožniga petja iz daljniga kraja prihajočih romarjev razlegale, in to je terpelo do pondeljka popoldan. Vsaka procesija, ko v Prago pride, se poda nar pred v stolno cerkev svetiga Vida na Hradčana, v kateri telo sv. Janeza, na nalaš zato narejenim altarju počiva. Tukej sim slisal mične in gniljive pesmi v Češkim jeziku, s kterimi so se romarji s. Janezu perporočevali, svoje nadloge tožili, in ga za priprošnjo prosili, in obilne solze čez grehe svoje tocili. Tudi jest sim se joka težko zderžal, posebno, ko je procesija iz majhniga mesta Nepomuka prišla, ko sim vidil, kako so vsi brez razločka, stari in mladi, imenitni in nizki, moški in ženske, se okoli oltarja svetiga Janeza drenjali, in ta altar z večjo gorečnostjo objemali, kakor dober otrok svojo ljubo mater objema; in ga svojiga očeta, svojiga rojaka imenovali.

Nikoli nisim še nič lepsiga vidil, kakor je spominck s. Janeza. Na srebernim altarju klečita

dva velika sreberna angela z razpetimi perutnicami, in na plečih svojih derzita sreberno in pozlačeno trugo, v kateri so ostanki s. Janeza shranjeni, in na trugi sreberna podoba s. Janeza v mašnim oblačilu. Nad altarjem je nebo iz svilniga damasta, kteriga spet štirje angeli nosijo, in okoli in okoli mnogo srebernih lamp in svečnikov, tako de vse skupej 37 centov srebra zapopade.

V pondeljki pred s. Janezam ob treh popoldan so imeli zegen pred tem altarjem milostivi gospod veliki škof in kardinal Praški. Po tem opravilu se je podala cela neštevilna truma romarjev na lepi 1572 čevljev dolgi zidani most čez Moldavo, s kteriga je bil s. Janez v stirnajstim stoletju opolnočnim času v derečo reko verzen, ker tačasnimu kralju Vaclavu ni hotel razodeti, kaj se je pobožna kraljica Johana pri njem spovedovala. — Bog je povelečal svojiga zvestiga služabnika s čudeži in na mestu, kjer je njegovo truplo v vodi ležalo, se je pet zvezd prikazalo.

Zidani most čez Moldavo je ena zmed nar večjih lepot Prage, po obeh straneh je 29 iz kamna izrezanih podob, med temi je tudi podoba križaniga Jezusa iz kufra narejena in dobro pozlačena, ktera je bila v letu 1696 z denarjem nekiga Juda kupljena, ki je nar svetejsiga preklinjal, in v to kazen od deželске gosposke obsojen bil; ta podoba je v posebni časti, in memo gredoči jo s posebno ponižnostjo pozdravljajo; — nekoliko čez sredo mosta je mesto zaznamovano, kjer je bil s. Janez v vodo verzen; dvojni, dobro pozlačen križec s 5 zvezdami je namreč v kamen vdelan, kteriga se memo gredoči s perstam dotikajo, ali ga pa poljubujejo; — še kakih 10 stopinj dalej proti mali strani stoji kapela z broneno podobo s. Janeza. V ti kapeli na sredi mogočne reke se obhaja skoz osem dni slovesnost s. Janeza, z dvema zegnama. — Ob petih popoldan ima nemške litanije stolni prost, ob polsedmih pa češke stolni dekan. Drenja, ki je pondeljki popoldan in zvečer na tem mostu bil, vam nisim v stauu popisati, misliti si ga lahko morete, če premislite, de ta praznik čez trideset taveznt ljudi na Božjo pot v Prago pride; skoz dva dni je bilo od policije prepovedano z vozom čez ta most iti, de bi se kaka nesreča ne perpetila; nekoliko prepozno sim tudi jest na most prišel in vso svojo moč sim potreboval, de sim do kapele se pridrenjal; tam je kakih 20 granatirjev v polokrogu okoli kapele stalo, de je bilo mogoče duhovnu pred altarjem se gibati; vojaki so tudi mene blizo pustili. Ko se je mrak naredil, je bil celi most ob obeh straneh, posebno pa podoba in kapela tega svetnika, kakor tudi vse hiše na obeh straneh Moldave s tavzent in tavzent lučicami razsvetljene, in po široki Moldavi so mnogi čolnici z lučmi sem ter tje plavali. — Nekoliko sežnje nad tem mostam je v sredi Moldave otok, na kterim so umetni ogenj (Feuerwerk) naredili, z možnarji streljali, in neštevilne raketelne kvisko spušali, tako de je ta večer na mostu v Pragi zares nebeskimu raju podoben, in de se bo težko kje drugej na svetu se kaj tako lepiga vidilo. — Blizo enastih zvečer je ze bilo, ko so se litanije z molitvami in petjem na mostu nehale, in se most prazniti začel; tode se zdaj se ni popolnoma spraznil, veliko sto romarjev se je po mostu polegalo in tam prenočevalo, ker je bila noč jasna in topla. God s. Janeza je na Češkim zapovedan praznik; ta dan so se pred grobam njegovim ob petih zjutrej svete maše začele, in so ena za drugo vsake pol ure do enajstih ter-

pele. — Ob enajstih pa so peli veliko sveto mašo Práški veliki škof in kardinal, knez Švarcenberg, obdani s svojimi stolnimi korarji, z učenci Praške duhovšnice, in z mnogimi prelati tamošnih samostanov. — V pozlačeni kočii, s štirimi, z zlatimi franzami, in pozlačenimi berzdami in jermeniozaljsanini konji so se milostivi kardinal do stolne cerkve pripeljali, in ravno tako nazaj v sedež se podali. Popoldan ob štirih so bile spet litanije z žegnanim in petjem pred grobom s. Janeza. — Posebno ginjaivo je pa bilo viditi, kako so se ljudje z gorečnostjo po dokončanim svetim opravilu pred altar s. Janeza drenjali, ko so en korar nestrohljivi jezik tega svetnika, ki je shranjen v stekleni posodici, romarjem kazali in ga poljubovati dajali, zares velik čudež, truplo s. Janeza je že pred več sto leti segnjilo, jezik njegov pa, s katerim si je marterniško krono zaslužil, je se dan današnji, torej že blizo 500 let, še ravno tak, kakoršen živiga človeka: velik je Bog v svojih čudežih! — Po dokončani popoldanski službi Božji so jeli romarji spet, procesija za procesijo, slovo jemati od s. Janeza, in zares kamnito serce bi mogel imeti, kogar bi ne ginilo viditi, s kako gorečnostjo, s kakšno ljubeznijo, s kolikim jokom in zdihovanjem so se mu perporočevali, mu svoje nadloge tožili, in ga za priprošnjo prosili. — Zdaj se je jelo mesto spet prazniti, procesije s svojimi banderi in križi, s petjem in molitvami so se vsaka prot svojemu domu podale, in bolj in bolj je potihnil šum, ki ga tolika množica ljudi naredi: — pa vendar je bil most večer na s. Janeza in tudi drugi dan še poln ljudi, ki so se k večernicam tukej zbrali, in to, kakor sim slišal terpi, čeravno ne v taki obilnosti kakor predvečer s. Janeza, vendar skoz celih osem dni z veliko slovesnostjo. — Ni mi žal, de sim to pot storil, vidil sim tam, kar morebiti nikjer več ne bom vidil, in kar vam, ljubi moji rojaki, ne morem tako popisati kakor se je godilo. — Praga ima lepe in bogate cerkve, in veliko stoletij je moglo preteči, prejden se je toliko velicanskih božjih hiš sozidalo: nar lepsi pa je gotovo stolna cerkev svetiga Vida, v kateri je grob s. Janeza, in svetiga kralja Vaelava, ki je bil tukej od svojiga brata Boleslava na povelje svoje matere Drakomire umorjen: pred cerkvijo pa stoji lična kapelica z grobom svetiga Adalberta, kateri tukej počiva: ta cerkev ima velik, 318 čevljev visok zvonik, v katerim visi zvon svetiga Sigmunda, 270 centov težak, kateri v krilu skorej poldrugi seženj sirjave meri. — Za stolno cerkvijo je cerkev s. Jurja, pod njo globoko v zemlji se vidi jeca, v kateri je bil s. Janez nekoliko dni pred smertjo zapert: to je majhen štirvoglat prostor, komej pet čevljev dolg in širok in tako nizek, de jetnik v njem ni mogel po koncu stati, ampak le sedeti, perklenjen na steber, kateri še zdaj tam stoji: kazali so nam tudi stare, že vse trohnene deske, na katerih, kakor pravijo, je sveti Janez v jeci ležal. — Še zasluži opomnjen biti zaklad v lo-retanski kapeli pri častitih kapucinarjih, kakoršniga se blezo malo po svetu najde, med mnogimi kelhi in monstrancami je ena monstranca s 6666 leskečimi dragimi kamni, in ktere vrednost se na 3 milione goldinarjev ceni. — Še veliko bi imel od lepih Praških cerkva povedati: ker je pa moj namen samo bil, slovesnost svetiga Janeza Nepomuskiga popisati, sklenem svoje pismo s preserčeno željo, de bi tudi moji rojaki jugoslovani za razširjenje Božje

časti in za česenje svetnikov tako uneti bili, kakor so Čehi za svojiga Janeza Nepomučana. — Kdor bi utegnil priliko imeti, slovesnost pogledati, je naj nikar ne opusti, in gotovo mu ne bo žal za denar in za čas, ki ga v to porabi. Z Bogam!

Janez Tomše,
vojaški duhoven.

Srednje-afrikansko.

Od Marijne družbe za Afrikanski mision na Dunaju zvemo, de so v začetku mal. serpana v Afriko namenjeni trije duhovni: G. Kirchner iz Monakoviga; g. Ueberbacher in g. Rainer, Tirolca iz Briksenske škofije; pa 4 rokodelci iz Tirolskiga: Koch, Gostner, Ladner in Kirchmayr. Dalje veleva slavni odbor tiste na Dunaj naznaniti, kateri bi se bili v Ljubljani za Afriko oglasili. — Dosihmal se tukaj še nobeden tak ni glasil, kakoršnih mision želi in potrebuje. Za zdaj so potrebni zidarji, tesarji, kovači, ako bi kateri želel iti — ne za časno, ampak za večno plačilo. Mogli bi biti taciga obnašanja in toliko zurjeni v svojim rokodelstvu, de bi bilo misionu z njimi kaj pomagano. Jeran.

Ogled po Slovenskim.

Iz Gorenskiga. Ko sim poslednji dan mesca vel. travna na večer poljsko delo opravljal, vidim mnogo ljudi posebno žen-kiga spola memo mene pihati, poprašam eno: Kam tako hitro? Mi odgovori: V cerkev, k zadni pobožnosti, ktera se bo dans ob pol osmih obhajala! Na ta odgovor sim si bolj na roke pljunil, de sim svoje delo hitreji doversil, in hitim tudi jaz v cerkev. Ko v cerkev pridem, se ozrem najpred na veliki altar, in na levo, pa ne vidim gosp. duhovna, gredo dalje in pridem do sredi cerkve, se obernem na levo, in vidim pred lepo ozaljsanim altarjem serca Marije prečiste Divice gosp. fajmoštra Šim. Peharca, ki so tako ginjaivo, prijetno in gladko svojim poslušavcam o dobrotah, ki jih prejemajo, kateri se Marii perporočé, govorili, de so stali kakor okamnjeni pred njimi, in meni so od radosti tako lepiga djanja solze v očeh igrate in mislil sim si: O srečna fara, katera ima za blagor duš in čast Božjo tako unetiga in neutrudljiviga duhovniga pastirja, kakor so ta vse hvale vredni gospod!

Žal mi je bilo, de nisim bil večkrat per tako lepi pobožnosti, katera se je mende skoz celi mesec ob nedeljah na večer brez vsiga zvonjenja obhajala. Potem ko so gospod fajmošter svoj govor dokončali, se je jelo na koru peti: „Marija k tebi na goro hitim“ itd., in po celi cerkvi so veliki in mali imenovano pesmico zapeli, de je bilo veselje, tako tudi zahvalno pesem, in „sveto“. Po dokončani pesmi je bila kratka molitvica v počesenje Matere Božje in ene česene Marije, zatem litanije, zahvalna pesem, in nazadnje žegen pred velikim altarjem. In tako je bila pobožnost dokončana.

Bog daj verlimu gospodu zdravje, de bi še mnogokrat tako lepo pobožnost ponovljali! M . . . a.

Iz Gorice. Zadnje dni ravno pretekliga mesca maja je bil tu v Gorici Praški korar g. Ditrih, poslan od Praškiga višiga škofa in kardinala, kneza Švarcenberga, de je namesto njih obiskal usmiljene brate reda svetiga Janeza od Boga, ki tukajšno splošno bolnišnico oskerbujejo.

Popravek. V posledajim listu „Danice“ naj se na zadnji strani proti koncu, kjer je smert kardinala Lambruschini-ta naznanjena, pristavi rojstno leto 1776.